

Een oud Chineesch schilder (cf. Catalogus, blz. 14) raadt tienduizend mijlen te wandelen en tienduizend boekdeelen te lezen. Door tienduizend mijlen te wandelen immers leert men de natuur geheel in zich op te nemen, en door tienduizend boekdeelen te lezen zal men door de wijsbegeerte het wezen der dingen leeren aanschouwen. Ik zeide het reeds: het doel is hoog gesteld!

Belangwekkend is de richting, die de inleider van den Catalogus den „Weg van het Midden” noemt. De vertegenwoordigers hiervan trachten de Westersche en de Chineesche techniek te combineeren tot een nieuw geheel. Indertijd heb ik op deze plaats (Kroniek E. G. M. jaargang 1932, blz. 294, „Op den Viersprong, problemen der moderne Chineesche Kunstenaars”) dit streven reeds besproken. Het origineel van de reproductie, welke ik toen als illustratie gebruikte, namelijk de „Afgedankte Paarden” van Liu Hai-su, is nu op deze tentoonstelling als No. 46 aanwezig. Dit is een zeer geslaagd stuk. Veel minder is de „Brug in de Regen” van K a o C h'i-f e n g, welke min of meer plaatjes-achtig aandoet. Het mooiste van dit stuk is eigenlijk bovenaan de krachtige calligrafie van Yeh Kung-ch'o. Maar goed geslaagd is weer de „Tijger” van den Cantonneeschen schilder J u n g T a-K 'u a i.

Het zou mij te ver voeren hier meer stukken afzonderlijk te bespreken. Hoewel men niet kan zeggen, dat de tentoonstelling een algemeen overzicht geeft van de moderne Chineesche schilderkunst — daarvoor is de keuze teveel gedaan uit een bepaalde coterie, n.l. die om en bij de Kunst-Academie te Shanghai — moet men toch de Nederlandsch-Chineesche Vereeniging en de Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst, die deze expositie organiseerden, dankbaar zijn voor al het gebodene. Dat ondanks de moeilijkheden die overwonnen moesten worden deze tentoonstelling toch tot stand is gekomen, strekt deze beide Vereenigingen, die reeds zooveel gedaan hebben voor het hier te lande verspreiden van kennis omtrent het Verre Oosten, ook nu wederom tot eer.

R. H. VAN GULIK

HOUTGRAVURES VAN VALENTIN LE CAMPION

Jozef Israëls las in de stoomtram, waarmee hij 's zomers elken dag van de villa in Scheveningen (die hem door een vereerder voor z'n heele leven was afgestaan) naar zijn atelier in Den Haag reed, de boeken die hem interesseerden. Maar hij las deze op zijn manier. Voor hij z'n villa verliet, scheurde hij er juist zooveel uit, als hij gedurende den rit meende noodig te hebben. Zijn heele bibliotheek was op deze wijze naar den papiermand verhuisd. „Maar,” zei hij, „veel boeken ben ik op deze manier niet kwijt geraakt, want de meeste boeken van tegenwoordig zijn nauwelijks het verscheuren waard.”

Dit is inderdaad de wetenschappelijke houding tegenover vele moderne boeken, al of niet geïllustreerd. Er zijn geïllustreerde boeken welke men koopt

voor de illustraties en waarvan men den tekst niet leest en er zijn andere, welke men zich aanschaft voor den tekst, waarbij men de illustraties op den koop toe neemt. In het eerste geval scheurt men er zoo mogelijk de illustraties uit, in het tweede den tekst. Weer andere, zeldzamer, boeken bewaart men zoowel voor den tekst als voor de illustraties, die, zoo zij al niet in kunstelijke overeenstemming met den inhoud zijn, de fantasie althans niet vergiftigen en den indruk vervalschen.

Meestal worden platen bij een tekst gemaakt. Zeldzamer wordt een begeleidende, verklarende of bewonderende tekst bij prenten geschreven. Als men het meer op deze manier probeerde, zou men wellicht meer kans op een goeden uitslag hebben.

Volgens puristen der nobele boekkunst is het illustreeren van een boek met koper- of staalgravures, etsen, litho's of reproducties van teekeningen niet het ware eieren-eten. Zij beweren, dat thans alleen de houtgravure er aanspraak op kan maken een werk van een volmaakte eenheid voort te brengen; dat hier de materie, de factuur van den tekst, de drukletter eenzelfde is als van de illustratie, de gravure: een houtgravure wordt ongeveer met dezelfde werktuigen gegraveerd als een letter; de techniek der houtgravure is eenzelfde als die der typografie. Zoo mogen zij ook het gecartonneerde boek prefereren boven het in linnen, leer of perkament gebonden boek, omdat de structuur van carton niet veel anders is dan die van papier.

Voor mij, ik ben geen lid dezer technische club, noch een beginselruiter: er zijn meesterlijk gedrukte boeken, die ontsierd worden door hout-snedes of -gravures, die wel niet fraai, maar dan toch zuiver in de alleen-zaligmakende leer en even vervelend als achtenswaardig zijn. Alleen voor het argument, dat de houtgravure de eenige manier is, welke veroorlooft z.g. „luxe-uitgaven” met oorspronkelijke gravures te versieren zonder te veel kosten, voor een bescheiden „inkoopsprijs”, kan ik iets voelen.

Ik bewonder en waardeer de prenten en ex-libris van den modernen houtgraveur Valentin le Campion, die onlangs in de benedenzaal van den kunsthandel Santee-Landweer te zien waren, niet allereerst omdat het zuivere houtgravures, maar omdat zij schoon zijn en tot de beeldende kunst behooren. Beoefend door talenten als hij, kan de oudste techniek van de prent nog lang de jongste blijven!

Le Campion is een heel jong kunstenaar, van Russische en Fransche afkomst, wiens eerste werken in Frankrijk gepubliceerd werden onder z'n oorspronkelijken geslachtsnaam Valentin Bitt. Zooals bijv. de illustraties van een modernen roman „L'Homme vierge” van Marcel Prévost, in een voor het groote publiek bestemde populaire collectie. Voor 45 cent kan men zich een werk verschaffen, dat, hoewel in groote oplaag, op ordinair papier gedrukt, volgens sommigen vele z.g. bibliophiele boeken verre overtreft.

Le Campion werd opgeleid te Moscou; hij bezocht het instituut van schoone

kunsten en andere inrichtingen. Het schouwspel der revolutie van 1917 in z'n eerste jeugd, liet een onuitwischbaren indruk na: het leeft in vele zijner prenten voort. Hij leerde het graveeren van Kravtchenko, een bekend illustrator, dien hij volgde naar Parijs op de Ecole des Beaux-Arts, waar hij leerling was van Pannemaker.

Behalve de houtsneden met tooneelen uit de Russische revolutie welke hij maakte, illustreerde hij verschillende boeken: Notre vieux faubourg door Henriot; Présentation de Haïdoucs door Istrati; La belle saison door Du Gard en z'n meesterwerk, de „Poésies priapiques”; kinderboeken als de Robinson Crusoë, Gulliver's reizen en Le mariage de la tour Eiffel door Mazon; sneed hij boekomslagen, ex-libris, waaronder verscheidene voor bekende tijdgenooten, beginletters, vignetten en portretten, zooals dat van een reeder, waarbij de emblemen van het bedrijf constructief om den kopgegroepeerd werden.

Le Campion hield reeds verschillende exposities van zijn werk: in Parijs op den Salon d'automne en op de Exposition internationale du Livre d'art, in Leipzig op die ter eere van Goethe in 1932.

Le Campion heeft z'n artistieke cultuur te danken zoowel aan de Russische school die de traditie der Engelsche houtgravure voortzet en in onzen tijd plaatst, — Favorsky en Kravtchenko zijn enkele harer bekendste vertegenwoordigers —, als aan de Fransche: hij drukt z'n geest en gevoel waarin veel Russisch is, uit in en met een Westersche, latijnsche vorm of stijl.

Toen Goethe de illustraties bekeek, welke Delacroix bij Stapfer's Fransche vertaling van „Faust” maakte, moest hij bekennen, het zelf niet zoo volkomen gedacht te hebben. En op de opmerking, dat zulke prenten zeer veel bij droegen tot beter begrip van het gedicht, zei hij, dat de volmaakter verbeeldingskracht van zoo'n kunstenaar ons dwingt de situaties zoo goed te denken als hij deze zelf gedacht heeft. „En als ik nu moet bekennen, dat de heer Delacroix m'n eigen voorstelling heeft overtroffen bij scènes, die ik zelf gemaakt heb, hoe veel meer zullen niet de lezers alles levend en boven hun fantasie uitgaand vinden!”

Laat ons bescheiden zijn en erkennen dat wij ons zonder Le Campion's welgemaakte prenten, die zoo vol in het blad — soms niet grooter dan een postzegel — geplaatst zijn, niet zoo'n helder gevormde voorstelling van de teksten gemaakt zouden hebben. Het ernstige en groote gelukt hem even goed als het vroolijke en liefelijke.

Z'n graveerijzer, dat een knods en een floret kan zijn, gaat van gevechts-scènes, executies, brandende steden, plunderingen, verkrachtingen, vluchtelingen, „van huis en hof verjaagd door dolle woestaardij” over op idyllen, op amoureuse paren, liefelijke landschappen en stille en oude stadjes.

KASPER NIEHAUS

